

vormig, terwijl de *clavus* door slechts enkele haren aangeduid is; *clasper* regelmatig gebogen, spits toeloopend; de *peniculi* slechts door een klein bosje haren aangeduid; *uncus* regelmatig gebogen, in een fijne punt uitlopend. De *aedoeagus* met één *cornutus*, die aan de top afgerond is en een weinig opgezwollen voet heeft.

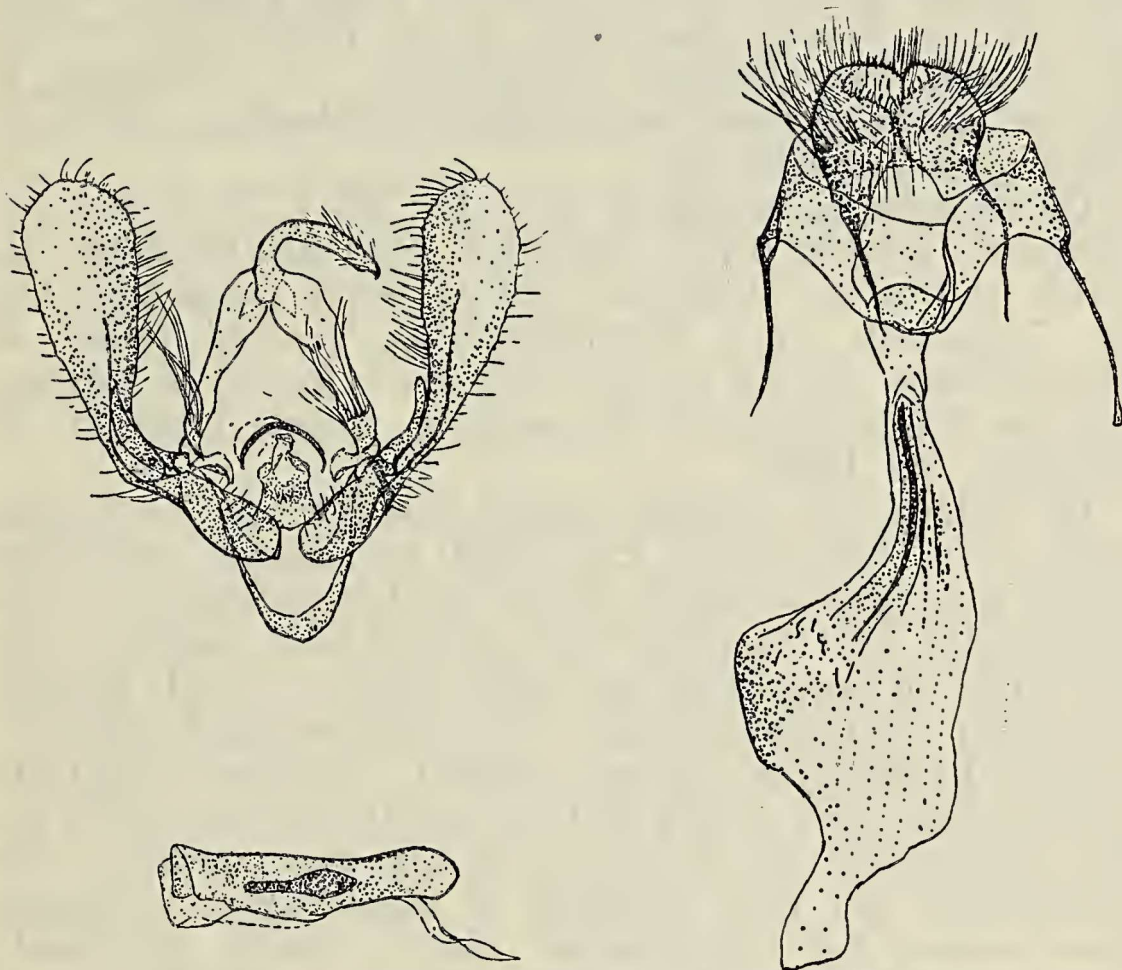

Fig. 1—2. Genitalia van *Cryphia divisa* Esp.
 Fig. 1, ♂, 20 × vergroot.   Fig. 2, ♀, 20 × vergroot.

♀, *Ovipositor* lobben afgerond, de lange beharing in een krans; de *apophysen* en *anapophysen* slechts dun en kort; *ostium ductus bursae* onduidelijk gevormd; *ductus bursae* vrij kort, geleidelijk overgaand in de *bursae*; *cestum* een platte, smalle band met donker centraal gedeelte; geen *signum*.

Amsterdam, Augustus 1941.

L. VARI.

Over de vlinder-collectie Verloren van Themaat.

In September 1939 verkreeg de Ned. Heide-Mij. te Arnhem de beschikking over een oude vlindercollectie, grotendeels bestaande uit uitheemsche soorten en afkomstig van huize „De Schothorst” te Hoogland bij Amersfoort, aangekocht voor het „Centraal Bureau” voor het nemen van veevoederproeven. De collectie was toen ondergebracht in een aantal eikenhouten doosjes van zwakke constructie, met los

opliggende, glazen ruit, van binnen wit gelakt en voorzien van strookjes zacht hout, waarop de vlinders waren geprikt; het geheel was ondergebracht in een soort antieke linnenkast. De collectie werd door den heer J. G. Bessem, Directeur van het Centraal Bureau, aan de Heide-Mij. ten geschenke aangeboden met nog een flink bedrag, om behoorlijke dozen te laten maken. Door de goede zorgen van den heer M. de Koning, houtvester bij de Heide-Mij., werden de vlinders naar Arnhem overgebracht en overgezet in nieuwe, goede vitrines met mollplaten-bekleding, zoodat zij thans goed bewaard zijn.

De collectie is aangelegd door Dr. M. C. Verloren van Themaat, geboren 1816, overleden 1900, klaarblijkelijk dezelfde, die op de titelpagina van de eerste jaargangen van het Tijdschrift voor Entomologie is vermeld onder de redactieleden, en die tot aan zijn dood toe lid is geweest van de Entomologische Vereeniging, zooals blijkt uit de ledenlijst van 1900.

De collectie telt, volgens opgaaf van den heer de Koning, 2626 ex. in 1089 soorten. Een aantal exemplaren verkeerden in zoo'n slechten toestand, dat zij werden opgeruimd en niet medegeteld. Het materiaal zal grootendeels ongeveer een eeuw oud en gedeeltelijk nog ouder wezen en heeft geleden, vnl. door schimmelvorming. De etiketteering bestond uit ovale witte etiketten, met een versierd, rood randje. De naam van de soort was er met inkt op geschreven, het etiket met een soort voetje aan de speld van het insect gestoken. Het meerendeel van deze etiketten is thans echter vervangen door nieuwe van het gewone model. Goede vindplaatsopgaven ontbreken, een enkelen keer las ik „Buitenzorg” op hetpapiertje aan de speld, soms is er slechts het land van herkomst vermeld, vangdata ontbreken steeds. De determinaties zijn geheel verouderd, vaak onnauwkeurig of zelfs onjuist. Het trof mij, dat er onder de Java-vlinders enkele soorten aanwezig zijn, die pas omstreeks het midden of in de tweede helft van de 19e eeuw beschreven werden, bv. *Papilio cuneiger* Obth., *P. karna* Fld., *P. paris gedeensis* Frhst., *Eulaceura osteria* Westw. ♂ en ♀, *Hestina mimetica* Btl. en *Charaxes delphis cygnus* R. & J. Verder bevindt zich gewoonlijk aan de speld een klein cirkelrond, wit etiketje, telkens vermeldende resp. „coll. Dr. Dalen”, „coll. Walch”, „coll. van Lennep”. Hieruit blijkt, dat deze ex. uit andere, waarschijnlijk oudere collecties afkomstig zijn. De opgaaf „coll. van Lennep” is daarom interessant, omdat van Lennep materiaal van Pieter Cramer moet hebben bezeten. Er bestaat dus a priori de mogelijkheid, dat typenmateriaal van Cramer in deze collectie nog behouden is. Ik heb de collectie slechts zeer vluchtig doorgezien en op het eerste gezicht onder de Indische soorten geen exemplaren opgemerkt, die

als typen van Cramer zouden aangemerkt kunnen worden. Hetzelfde kan ik echter niet zeggen van de andere uitheemsche soorten, aangezien ik deze te weinig ken. Dit zou uitgemaakt moeten worden door een nauwkeurige vergelijkende studie aan de hand van Cramers afbeeldingen.

Zooals bekend, is het materiaal van Cramer vrijwel geheel verloren gegaan, wat met het oog op zijn talrijke typen erg te betreuren is. Een gedeelte echter moet in de coll. van Lennep terecht zijn gekomen, dit bevindt zich thans allicht bij de Heide-Mij. Een ander (klein?) gedeelte moet via van Lennep en van Eyndhoven in de coll. Felder zijn beland en is met deze naar Tring gegaan. Ik ben echter, bij een bezoek aan Tring, enkele jaren geleden, daaromtrent niet veel positiefs te weten kunnen komen.

Omtrent den persoon van Pieter Cramer heb ik geen enkel biografisch gegeven kunnen vinden. Ook dit is te betreuren, want het geldt ongetwijfeld een figuur van beteekenis uit de laatste decennia der 18e eeuw, toen de Fransche revolutie reeds haar schaduwen vooruit begon te werpen. Misschien bevatten de archieven van het Zeeuwsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen te Middelburg, waarvan hij lid was (indien zij nog bestaan), enkele gegevens omtrent dezen verdienstelijken Nederlander, wiens naam als Lepidopteroloog zal blijven voortleven, zoolang onze Entomologische wetenschap in haar huidigen vorm blijft bestaan.

De Heide-Mij. komt een woord van waardeering toe, omdat zij deze historisch belangrijke collectie voor een wissen ondergang heeft weten te behouden.

Laboratorium voor Entomologie, Wageningen.

W. ROEPKE.

Wanneer *Vanessa's* haar winterverblijfplaatsen opzoeken.

Op onze Wintervergadering van 1935 te 's Gravenhage heb ik reeds bij voorbaat het antwoord gegeven op de vraag van den Heer Van Pelt Lechner in de vorige E. B.

Onze *Vanessa's* gaan reeds midden in den zomer hunne winterrust in. Ik heb dit herhaaldelijk in mijn Insectarium kunnen waarnemen en ook in de vrije natuur heb ik dikwijls de vlinders reeds in Juli of in het begin van Augustus onder rieten daken, tusschen bossen geplukte hei, in holle boomen enz. in hunne winterkwartieren aangetroffen.

De vlinders van deze soorten, welke men later nog in aantal ziet rondvliegen, gaan, vermoed ik, alle vóór den winter te gronde.

Vanessa io L. geeft soms nog in de tweede helft van den